

Fractie Water NATUURLijk Waterschap Limburg

aan Het DB van Waterschap Limburg
c.c. AB
van Peter Freij - Water NATUURLijk
betreft Vragen ex. art. 35 inz. Positie WL bij ruimtelijke initiatieven
d.d. 22 februari 2026

In het blad Gemeente.nu d.d. 11 december 2025 lazen we onder de kop “Activistisch waterschap tart gemeente” dat de ontwikkeling van het dorp Cortelande in de gemeente Zuidplas als prangend voorbeeld geldt van de opbloeiende strijdlust van de waterschappen. Het nieuwe dorp komt in een van de laagst gelegen polders (-6,76 meter NAP) van Nederland. Kort nadat de raad het bestemmingsplan mei vorig jaar had vastgesteld, maakte Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) de hoogst ongebruikelijke stap naar de Raad van State. Met als inzet: de vernietiging van het plan. Het waterschap zag borging van de waterveiligheid onvoldoende in het plan terug. Ook waren er aanzienlijke risico's voor het watersysteem en de waterkwaliteit. Maar de gemeente had vrijwel alle watertechnische adviezen terzijde geschoven. Een rechtsgang was de enige resterende optie om het plan te verhinderen, aldus het waterschap.

De rechtsgang van het Waterschap leidde er uiteindelijk toe dat oud-Deltacommissaris Wim Kuijken door de minister werd aangesteld om te bemiddelen. Na een intensief traject kon Kuijken de plooiën begin november glad strijken. Er komt alsnog een waterhuishoudkundig plan waarin het hoogheemraadschap tevreden wordt gesteld.

Dat de waterschappen zich niet meer laten passeren bij de ruimtelijke planvorming van gemeenten, is ook in het jaarverslag van Aa en Maas over 2024 terug te vinden. Hier was nog niet sprake van een gang naar de rechter. Wel diende het waterschap in 2024 maar liefst 25 zienswijzen in tegen ontwerp-bestemmingsplannen van de gemeenten in zijn gebied. De reden ook hier: de plannen hielden onvoldoende rekening met het waterbelang.

Het activisme van de waterschappen heeft alles te maken met het verlies van de ‘Watertoets’.

Onder de vorige ruimtelijke wet- en regelgeving moesten gemeenten bij elk bestemmingsplan verplicht motiveren dat de gevolgen voor de waterhuishouding aanvaardbaar waren en dat het daarover overleg had gevoerd met het waterschap. Werd deze procedure onvoldoende doorlopen, dan kon de provincie het plan afkeuren. Met de Watertoets had het waterschap vergaande invloed op de ruimtelijke planvorming.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is daar de 'weging van het waterbelang' voor in de plaats gekomen en verdween de dwingende watertoets. Gemeenten moeten de waterbeheerder bij hun ruimtelijke plannen betrekken voor het inschatten van de gevolgen voor het watersysteem. Er gelden echter geen regels voor hoe de gemeente dat moet doen. Anders gezegd: het waterschap mag een advies uitbrengen, maar de gemeente hoeft daar niets mee te doen.¹

Ook Waterschap Limburg heeft, met name bij monde van haar dijkgraaf Saskia Borgers, meerdere malen duidelijk gemaakt dat andere overheden méér rekening moeten houden met water(veiligheid): "Het oordeel van een waterschap bij het beoordelen van bouwplannen in relatie tot waterveiligheid zou bindend moeten zijn" aldus de dijkgraaf in reactie op de ontwerp-Omgevingsvisie van de provincie Limburg. In deze Ontwerp Provinciale Omgevingsvisie (POVI) Limburg (2025/2026) en de bijbehorende actualisatie van de Omgevingsverordening, wordt de instructieregel rondom waterveiligheid en klimaatadaptatie **wel aangescherpt maar is niet bindend**; bij nieuwe ruimtelijke plannen in Limburg zijn een integraal wateradvies (Waterschap) en een veiligheidsadvies (Veiligheidsregio) verplicht om "water- en bodemsturend" te bouwen. Naar verwachting wordt de definitieve visie in het voorjaar van 2026 door PS vastgesteld, waarmee de omgevingsvisie officieel wordt.

Het voorgaande geeft aanleiding tot de volgende vragen:

1. Positie van het waterschap onder de Omgevingswet

- a. Hoe beoordeelt het DB de huidige juridische positie van waterschappen nu de verplichte Watertoets is vervangen door de vrijblijvende "weging van het waterbelang"?
- b. Welke concrete risico's ziet het DB voor Limburgse waterveiligheid en waterkwaliteit als gemeenten adviezen van het waterschap naast zich neerleggen?
- c. Heeft het DB signalen dat Limburgse gemeenten sinds de Omgevingswet minder structureel of minder zorgvuldig met het waterschap overleggen dan voorheen?

¹ Voor een groot deel van deze inleidende tekst is geput uit het artikel in Gemeente.nu d.d. 11 december 2025

2. Bestuurlijke assertiviteit van Waterschap Limburg

- a. Acht het DB het wenselijk dat Waterschap Limburg – net als HHSK – in uiterste gevallen een gang naar de rechter maakt wanneer gemeenten waterveiligheidsadviezen negeren?
- b. Welke criteria hanteert het DB om te bepalen wanneer escalatie (bijvoorbeeld richting provincie of rechter) gerechtvaardigd is?
- c. Is het DB bereid om, indien nodig, een vergelijkbare assertieve koers te varen als andere waterschappen die hun waterbelang actief verdedigen?

3. Samenwerking met Limburgse gemeenten

- a. Hoe beoordeelt het DB de kwaliteit van de huidige samenwerking met Limburgse gemeenten bij ruimtelijke planvorming?
- b. In hoeveel gevallen zijn wateradviezen van Waterschap Limburg in 2024 en 2025 geheel of gedeeltelijk genegeerd door gemeenten?
- c. Welke stappen onderneemt het DB wanneer gemeenten structureel onvoldoende rekening houden met waterveiligheid of waterhuishouding?

4. Bestuurlijke strategie en belangenbehartiging

- a. Welke acties onderneemt het DB om de positie van het waterschap in de Limburgse ruimtelijke ordening te versterken, nu de wettelijke borging is afgezwakt?
- b. Hoe verhoudt de uitspraak van de dijkgraaf – dat het oordeel van het waterschap bindend zou moeten zijn – zich tot de huidige lobbystrategie richting provincie, veiligheidsregio's, deltacommissaris en Rijk?
- c. Welke alternatieve instrumenten ziet het DB om waterbelangen toch effectief af te dwingen binnen de kaders van de Omgevingswet?

5. Risico's voor waterveiligheid en klimaatadaptatie

- a. Kan het DB inzichtelijk maken welke ruimtelijke plannen in Limburg momenteel een verhoogd risico vormen voor waterveiligheid, wateroverlast of droogte, mede door onvoldoende opvolging van waterschapsadviezen?
- b. Hoe borgt het DB dat toekomstige woningbouwopgaven – vaak in kwetsbare gebieden – niet leiden tot situaties vergelijkbaar met Cortelande?
- c. In hoeverre acht het DB de huidige instrumenten toereikend om de klimaatopgaven (waterveiligheid, droogte, piekbuien) te borgen in gemeentelijke plannen?

6. Transparantie en verantwoording

- a. Is het DB bereid om jaarlijks inzichtelijk te maken hoeveel zienswijzen, adviezen en escalaties het waterschap heeft moeten inzetten vanwege onvoldoende waterbelang in gemeentelijke plannen?
- b. Hoe wordt het algemeen bestuur tijdig en volledig geïnformeerd over situaties waarin gemeenten adviezen negeren of risico's ontstaan voor waterveiligheid?

Met vriendelijke groet,
namens de fractie WaterNATUURLijk

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'P. Freij', on a light yellow background.

Peter Freij